

Elżbieta Dziubek, Leszek Kajzer, Janusz Pietrzak

Sadłowo, st. 1, gm. Rypin, woj.
włocławskie, AZP 38-52/5

Informator Archeologiczny : badania 31, 264-265

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

mu skrybie do pisania, może stanowiło atrybut świętego, lub używano go jako strzały. W wykopie IV znaleziono wiele klepek drewnianych pochodzących z małych miseczek, jakie widać na rysunku z XIV-wiecznego *Żywota św. Jadwigi* ale również wykuintne naczynia (fragmenty) wykonane ze szkła matowego oraz szkła przezroczystego o zabarwieniu różowawym. Ze szkła matowego wykonywano również pierścionki i kolczyki, a także paciorki. Zwracają uwagę kunsztownie wykonane ze skóry sakiewki z metalowymi okuciami, paski z wytłaczanym ornamentem i fragmenty obuwia.

Przedmioty z drewna używane w gospodarstwie jak: sępor, grabie i koło wozu zachowały się we fragmentach - najprawdopodobniej zostały porzucone po zużyciu. Również klucze metalowe, podkowy, obcęgi i okucia specyficzne dla XIV-XVI w. znalazły się nie tylko w wykopie IV ale i I. Znaleziono stosunkowo dużą ilość monet srebrnych i miedzianych, pochodzących z różnych okresów od XIV po XIX w.

Z dolnych warstw wykopu IV pochodzi m.in. szeroki grosz praski Karola IV (1316-1378) króla Niemiec i Czech.

Na podstawie wyżej skrótowo opisanych faktów można stwierdzić, że badania archeologiczne na rynku w Raciborzu były bardzo owocne i przyczyniły się w dużym stopniu do poznania życia materialnego jego mieszkańców szczególnie w okresie średniowiecza. Niewątpliwie wiele pożytku dla nauki i poznania historii miasta przyniosłyby badania obejmujące cały obszar Rynku a także niektóre parcele mieszczańskie w obrębie starego miasta.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w 1997 roku”, s. 184-192.

Radziejowice, park, gm. loco, woj. skierniewickie - patrz: nowożytność

RUDNA, pl. Wolności, gm. loco, woj. legnickie

- miasto średniowieczne

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 26 lutego do 2 kwietnia przez mgr. Wacława Pogorzelskiego. Finansowane przez Prywatne Przedsiębiorstwo Transportowo-Sprzętowe „HYDRO-TRANS”. Przebadano powierzchnię 4,6 m².

Prace obejmowały przyrynkową pierzeję zachodnią przy ul. Polkowskiej pod budowę budynku banku. W granicach wykopu odkryto pozostałości zabudowy po trzech posesjach. Pozyskany zespół fragmentów naczyń w oparciu o cechy stylistyczno-technologiczne należy wstępnie datować na XIV – XV w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie.

Badania nie będą kontynuowane.

RYPIN, mury miejskie, gm. loco, woj. wrocławskie

- zespół miejski (XV-XX w.)

Weryfikacyjno-konserwatorskie badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez mgr. mgr. Aleksandra Andrzejewskiego i Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, PSOZ). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 20 m².

Pozyskano 488 ułamków naczyń glinianych, 183 fragmenty kafli piecowych (154 garnkowe i 29 płytowych), 18 fragmentów dachówek, ułamek płytki posadzkowej, 12 przedmiotów żelaznych, 94 fragmenty szkła taflowego i naczyniowego, 177 destruktywów kości zwierzęcych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania nie będą kontynuowane.

SADŁOWO, st. 1, gm. Rypin, woj. wrocławskie, AZP 38-52/5

- zamek rycerski rodu Świnków

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Elżbietę Dziubek, prof. Leszka Kajzera, mgr. Ja-

nusza Pietrzaka (Katedra Archeologii Historycznej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Wojewodę Włocławskiego. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 170 m².

Prace przeprowadzone w 1997 r. zakończyły badania zamku w Sadłowie, rozpoczęte w 1994 r. W tegorocznym sezonie wyeksplorowano 15 wykopów (XXXIX-LIII). Zgromadzono liczny ruchomy materiał zabytkowy — łącznie 4478 artefaktów, uporządkowany w 276 numerach katalogowych. Skoncentrowano się na poznaniu wnętrza „kamienicy wielkiej” zbadaniu relikwów drewnianej studni ulokowanej na dziedzińcu północno-wschodnim, wyjaśnieniu rozplanowania narożnika północno-zachodniego muru obwodowego otaczającego kamienicę, weryfikacji tezy o istnieniu podziałów obu budynków pomocniczych ulokowanych w czworoboku północno-wschodnim oraz poznaniu charakteru kopca, znajdującego się na południe od zamku. W sumie w latach 1994-1997 przebadano 53 wykopy o łącznej powierzchni około 830 m². Poznano więc dokładnie około połowę powierzchni całego zamku, który uznać należy za całkowicie przebadany.

Zamek powstał w latach siedemdziesiątych XIV w., zapewne z inicjatywy kasztelana rypińskiego Piotra Świnki. Już w latach osiemdziesiątych stał się prawdopodobnie własnością jego brata, Ludwika z Sadłowa, a następnie „podzielony” został pomiędzy jego córki: Annę (żonę Tomka z Węgleszyna, a potem Zbigniewa z Brzezia) i Hannę, po której stał się własnością rodu Doliwitów. Funkcjonował prawdopodobnie do roku około (lub nieco po) 1600. Następnie został opuszczony i rozebrany a pozostały po nim kopiec funkcjonował w literaturze archeologicznej jako „grodzisko”. Powstał zapewne w kilku (dwóch?) fazach jednego etapu budowlanego. Zajmował powierzchnię ponad 1600 m² i składał się z dwóch czworoboków, których wzajemna relacja wynikała z podporządkowania inwestycji sytuacji terenowej. Powstał w zabagnionej dolinie ciek i ponieważ nie miał wieży, mógł być całkowicie niewidoczny z dość bliskiej odległości, gdyż zasłaniały go okoliczne wzgórza. Czworobok południowo-zachodni zajmowała „kamienica wielka” otoczona murem obwodowym, do której od południowego-wschodu przylegał budynek na planie wydłużonego pięcioboku, flankujący od zachodu przelot bramny. Przelot ten umieszczony był w skrajnej, wschodniej izbie skrzydła południowego — jednotraktowego, piętrowego domu z trzema izbami na górnej kondygnacji. Ściana północno-zachodnia skrzydła południowego opierała się o drugi czworobok zamkowy. Trzy jego narożniki zewnętrzne wzmocnione były przekątniowymi skarpami, a kurtyny północną i wschodnią wypełniały parterowe, zapewne szachulcowe, wzniesione na podmurowaniu budynki pomocnicze o szerokości 5,5 i 6 m. Czworobok ten zamykał przestrzeń o wymiarach 23 x 27 m. W części południowej budynku wschodniego znajdowało się palenisko, chyba kuchenne, a przed tym budynkiem znajdowała się drewniana studnia o wymiarach 1,8 x 2,1 m. Sytuacja stratygraficzna obiektu, sykcesywnie rozbieranego i wielokrotnie penetrowanego, oceniona być może jako całkowicie zniszczona. Naturalne układy warstw kulturowych spotykano nielicznie, a przeważały przemieszane warstwy gruzowe. Nie ułatwiło to badań i interpretacji archeologiczno-architektonicznych, poza tym przeważająca masa licznych ruchomych materiałów zabytkowych pozyskana została ze złoża wtórnego. Zamek Świnków w Sadłowie ocenić wypada jako jeden z największych a zarazem najbardziej interesujących, wczesnych zamków rodowych na terenie Niżu Polskiego. Jego skala budowlana, a także skomplikowana struktura przestrzenna nie mają bezpośrednich analogii.

Wyniki prac z lat 1994-1997 będą przedmiotem pełniejszego opracowania.

SANDOMIERZ, st. 1 (rejony badawcze 10-11: plac Poniatowskiego 1 i kościół Marii Magdaleny), woj. tarnobrzeskie, AZP 89-74/1

- kościół (XIV-XIX w.), cmentarz przykościelny (XVII-XVIII w.) i zabudowa miejska XIV-XX w.

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Marka Floraka przy współpracy mgr Moniki Kuraś i mgr Anny Zalewskiej („Profil” — Badania i Konserwacja Zabytków w Tarnobrzegu). Finansowane przez Telekomunikację Polską SA w Tarnobrzegu. Trzeci sezon badań (pierwszy po przerwie od 1987 r.). Przebadano powierzchnię 188 m².

Celem badań było rozpoznanie archeologiczne południowej części posesji placu Poniatowskiego 1, na której stoi gotycka kamienica z XIV-XVI w., oraz określenie wytycznych konserwatorskich odno-